

ResearchGate: สื่อสังคมวิชาการออนไลน์

หัตถพันธ์ วงชารี¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง “ResearchGate: สื่อสังคมวิชาการออนไลน์” ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์ ResearchGate ให้แก่นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และผู้ที่สนใจ โดยเนื้อหาในบทความฉบับนี้ครอบคลุมทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของ ResearchGate ประโยชน์ของ ResearchGate ข้อจำกัดและข้อเสียของ ResearchGate และสถานการณ์ปัจจุบันในการใช้งาน ResearchGate ในประเทศไทย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และหวังว่าสื่อสังคมออนไลน์ ResearchGate จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ท่านใช้ในการหาข้อมูลวิจัย บทความวิจัย ผู้ร่วมทำโครงการวิจัย เพื่อประกอบการศึกษาทางวิชาการและการวิจัย

คำสำคัญ: ResearchGate สื่อสังคมออนไลน์ วิจัย สืบค้น ผู้ร่วมทำโครงการวิจัย

¹ อาจารย์ กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

Email: hattaphanpsy@gmail.com

(Received: 1 April 2021; Revised: 4 April 2021, Accepted: 22 May 2021)

ResearchGate: Academic Social Networking Site

Hattaphan Wongcharee¹

Abstract

ResearchGate: Academic Social Networking Site is an academic article which aimed to present ResearchGate site for researchers, scientists and others who are interested. This paper provides four issues about ResearchGate that are basic information, advantages, disadvantages and current situation in Thailand. The author hopes that this article is useful and helpful for readers and hopes that ResearchGate will be your academic social networking site choice for searching the data, papers and collaborators when you do the research.

Keywords: ResearchGate, Social network, Research, Searching, Collaborators

¹ Lecturer, Department of General Education, Faculty of Science and Technology, Pathumwan Institute of Technology. Email: hattaphanpsy@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 สังคมออนไลน์ (Online community) มีอัตราการเติบโตที่รวดเร็วต่อเนื่อง และขยายขอบข่ายออกไปในหลากหลายทิศทางมากขึ้น (Kaewsuksai and Jussapalo, 2013: 196; Preece and Maloney-Krchmar, 2005 : 1) ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัย อาทิ การเติบโตของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Thitimutshima, 2011: 150) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ปัจจุบันคนในสังคมมีแนวโน้มที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของการเข้าถึงสังคมออนไลน์และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ บริษัทเอกชนหลายๆ แห่งหันมาพัฒนารูปแบบการให้บริการในสังคมออนไลน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Tumblr, Instagram, YouTube, Pantip, Reddit, LinkedIn, Clubhouse เป็นต้น ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์แต่ละชนิดนั้นก็จะมีรูปแบบและบทบาทในการให้บริการในสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของสื่อ (Viphatphumiprathes, 2019: 45) โดยรูปแบบที่เราพบเห็นในปัจจุบันส่วนมากมักเป็นการให้บริการในเชิง การนำเสนอรูปภาพ การนำเสนอวีดิทัศน์ การให้ข้อมูลเป็นตัวหนังสือ การสร้างหัวข้อกระทู้เพื่อถามตอบ การสร้างห้องเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน เป็นต้น ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์โดยส่วนมาก มักจะมีวัตถุประสงค์ให้บุคคล (ผู้บริโภค) ใช้สื่อต่างๆ ในการประกอบการดำเนินชีวิตประจำวันโดยทั่วไป เช่น เพื่อพูดคุย เพื่อการรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อความบันเทิง แต่ในทางกลับกันก็มีสื่อสังคมออนไลน์ที่มีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง เช่น Academia, Mendeley, ResearchGate เป็นต้น (Memon, 2016: 1643) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทางวิชาการและการวิจัยเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์ ResearchGate ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสังคมและชุมชนของนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ ในรูปแบบของสังคมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เผยแพร่งานวิจัย สร้างกระทู้ถามตอบปัญหาวิจัย หาผู้ร่วมทำโครงการวิจัย (Collaborators) การสมัครและหาตำแหน่งงานด้านการศึกษาและวิจัย เป็นต้น

นับตั้งแต่ปีที่ ResearchGate เปิดตัวในปีคริสต์ศักราช 2008 (ResearchGate, 2020) จนถึงปัจจุบันในปีคริสต์ศักราช 2021 ResearchGate มีบัญชีผู้ใช้งาน (Users) มากกว่า 19 ล้านคน (ResearchGate, 2021a) ซึ่งครอบคลุมทุกสาขาวิชาการ (Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University, 2012) นี่จึงทำให้ ResearchGate เปรียบเสมือนสังคมวิจัยออนไลน์ขนาดใหญ่ของนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งในประเทศไทย มีผู้ใช้งานในสื่อสังคมออนไลน์ ResearchGate ในจำนวนที่มากเช่นกัน แต่ผู้ใช้งานส่วนใหญ่นั้นเป็นนักวิจัยที่อยู่ในสายงานหรือวงการของการศึกษา เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษาปริญญาเอก นักศึกษาปริญญาโท เป็นต้น จึงทำให้ ResearchGate ไม่ได้แพร่หลาย

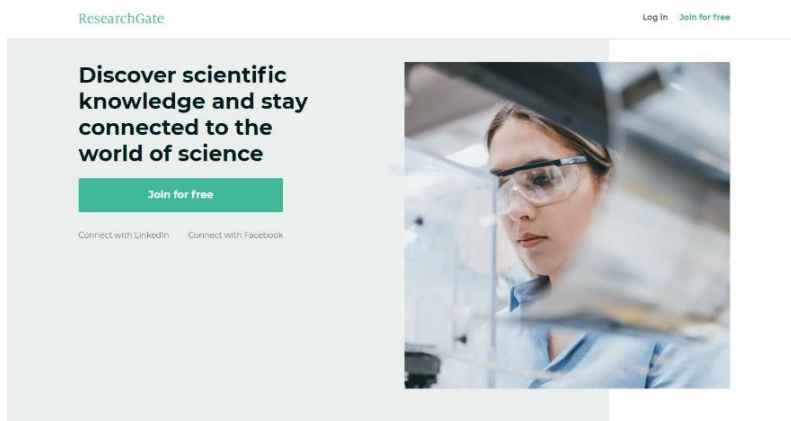
ในนักวิจัยอิสระ นักวิทยาศาสตร์อิสระ และบุคคลที่สนใจในงานวิจัยหรือบุคคลทั่วไปมากเท่าที่ควร ผู้เขียนจึงเล็งเห็นประโยชน์ของการนำเสนอบทความวิชาการเรื่อง “ResearchGate: สื่อสังคมวิชาการออนไลน์” ให้แก่ บุคคลที่สนใจในทุกสาขางาน ได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของ ResearchGate ประโยชน์ของ ResearchGate ข้อจำกัดและข้อเสียของ ResearchGate และสถานการณ์ปัจจุบันในการใช้งาน ResearchGate ในประเทศไทย เพื่อเป็นการนำเสนออีกหนึ่งช่องทางในการหาข้อมูลวิจัย หาผู้ร่วมทำโครงการวิจัย ในการประกอบการศึกษาทางวิชาการและการวิจัยในอนาคต

ResearchGate คืออะไร

ResearchGate คือ “เครือข่ายของนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ ที่สมาชิก (Users) ทั่วโลกสามารถแบ่งปัน สืบค้น วิจัยและอภิปรายงานวิจัยต่างๆ ได้ในทุกๆ ที่” (ResearchGate, 2021a) อีกทั้ง ResearchGate ยังเป็นสื่อสังคมออนไลน์ทางวิชาการและวิจัยที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากที่สุด ในปัจจุบัน (Raffaghelli and Manca, 2018: 410; Thelwall and Kousha, 2017: 1126; Orduña-Malea, Martín-Martín, Delgado-López-Cózar, 2016: 304) ท่านสามารถใช้งาน ResearchGate ผ่านทางเว็บไซต์ www.researchgate.net ดังรูปที่ 1 หรือสามารถใช้งานบนในแอปพลิเคชัน ResearchGate บนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตได้ (สามารถดาวน์โหลดได้ที่ App Store บนระบบปฏิบัติการ iOS) ResearchGate เริ่มต้นขึ้นเมื่อนักวิจัยหลักและผู้ร่วมทำโครงการวิจัย (Collaborators) มีความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารและทำงานวิจัยร่วมกัน เนื่องจากคณะผู้วิจัยอยู่ห่างไกลกันคนละมุมโลก ResearchGate จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงโลกของงานวิจัยและวิทยาศาสตร์ และทำให้ทุกคนเข้าถึงงานวิจัยและวิทยาศาสตร์ต่างๆ ได้ทั่วทุกมุมโลก โดย ResearchGate ถูกจัดตั้งขึ้นโดยนักฟิสิกส์ Dr. Ijad Madisch และ Dr. Sören Hofmayer และนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ Horst Fickenscher ในปีคริสต์ศักราช 2008 ซึ่งนี่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ ResearchGate (ResearchGate, 2021a; Thelwall and Kousha, 2016: 468)

การใช้งาน ResearchGate นั้นเปิดให้นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และบุคคลที่สนใจสามารถสมัครสมาชิกเพื่อใช้บริการได้ฟรี (ไม่เสียค่าใช้จ่าย) โดยเริ่มจากการเข้าไปที่เว็บไซต์ www.researchgate.net ตามรูปที่ 1 กดลงทะเบียน (Join for free) และกรอกข้อมูลในแต่ละขั้นตอน โดยขั้นตอนการกรอกข้อมูลประมาณ 6 ถึง 7 ขั้นตอน ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่กรอก (Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University, 2012) เมื่อกรอกข้อมูลครบทุกขั้นตอนและยืนยันตัวตนผ่านอีเมลก็สามารถล็อกอินและสร้างโปรไฟล์ได้ และสามารถใช้งาน ResearchGate ได้ทันที โดยข้อมูลที่ใช้ในการสมัครสมาชิกนั้น เช่น ประวัติ

การศึกษา อีเมลล์ของหน่วยงาน รูปภาพ ความสนใจและความเชี่ยวชาญ งานวิจัยที่ทำ เป็นต้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเตรียมข้อมูลก่อนสมัครมากนัก

ภาพที่ 1 หน้าต่างเว็บไซต์ www.researchgate.net

ที่มา ResearchGate. (2021b). Home page. Retrieved February 22, 2021, from <https://www.researchgate.net/>

การใช้งาน ResearchGate นั้นมีความคล้ายคลึงกับการใช้งาน Facebook เนื่องจากมีหน้าโปรไฟล์ (Profile) ที่แสดงข้อมูล อาทิ รูปภาพ ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ บทความที่เผยแพร่ (ข้อมูลที่แสดงอ้างอิงถึงข้อมูลที่กรอกในขั้นตอนการสมัครสมาชิก) และมีหน้าต่างหลัก (Homepage) ที่แสดงข้อมูลงานวิจัย งานตีพิมพ์ของบุคคลที่กดติดตาม หรืองานวิจัยที่สนใจ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มโครงการวิจัยร่วมคล้ายกลุ่มของ Facebook ที่มีสมาชิกหรือผู้ร่วมทำวิจัย (Collaborators) เป็นสมาชิกอยู่ร่วมด้วย ซึ่งสามารถแบ่งปันงานวิจัย วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นได้ โดยบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมงานวิจัยสามารถเข้ามาอ่านความเคลื่อนไหวของงานวิจัยได้ แต่จะไม่สามารถพิมพ์ หรือแบ่งปันงานวิจัยในกลุ่มนั้นๆ ได้ จากที่กล่าวไปจะพบว่าความสามารถหรือฟังก์ชันของ ResearchGate จะมีความคล้ายคลึงกับสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ แต่แตกต่างกันที่ ResearchGate จะเน้นไปที่ด้านการศึกษาทางวิชาการและการวิจัยเป็นหลัก

โดยความสามารถหรือฟังก์ชันเด่นๆ ของ ResearchGate มี 6 ประการหลักๆ (ResearchGate, 2021a; Khvatova, 2021: 80; Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 25; Ovadia, 2014: 165) ดังนี้

- 1.สามารถแบ่งปันบทความวิจัย/วิชาการและข้อมูลงานวิจัยใน ResearchGate และสามารถเข้าถึงบทความวิจัย/วิชาการและข้อมูลงานวิจัยของสมาชิกคนอื่นๆ ได้
- 2.สามารถติดต่อ พูดคุย ค้นหาวิจัยเพื่อร่วมโครงการวิจัย ร่วมเขียนบทความหรือหนังสือ และติดต่อพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ได้
- 3.สามารถสืบค้นได้ว่าใครเป็นผู้อ่านงานและอ้างอิงงานได้
- 4.สามารถตั้งกระทู้ถามคำถามใน ResearchGate และตอบคำถาม วิจารณ์ หรือนำเสนอทางออกของปัญหาวิจัยของสมาชิกคนอื่นๆ ได้
- 5.สามารถหางานที่ตรงกับความสนใจ ความสามารถ และเหมาะสมได้
- 6.สามารถแบ่งปันหรือแชร์ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็น ประวัติการศึกษา สังกัดการทำงาน ประเทศที่อาศัยอยู่ ความสนใจ ความเชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการที่เคยตีพิมพ์หรืองานวิจัยที่กำลังทำอยู่ได้

ประโยชน์ของ ResearchGate

ResearchGate มีประโยชน์ต่อนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ในวงการวิชาการในหลายมิติ ผู้เขียนขอเสนอประโยชน์ของ Research ใน 3 ประเด็นดังนี้

1.เป็นฐานข้อมูลงานวิจัยออนไลน์ขนาดใหญ่

อย่างที่ได้อ้างอิงไปข้างต้นว่า ResearchGate มีความสามารถหรือฟังก์ชันลำดับที่หนึ่งคือ “สามารถแบ่งปันบทความวิจัย บทความวิชาการ หรือข้อมูลต่างๆ” ได้ใน ResearchGate ดังนั้น ResearchGate จึงเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ของนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 22) ที่มีความอุดมสมบูรณ์ (Nicholas, Clark and Herman, 2016: 173) และเต็มไปด้วยบทความหรือข้อมูลให้นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ค้นคว้าและใช้หาข้อมูล (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 25) ไม่ว่าจะเป็นบทความที่อยู่ในรูปแบบที่เผยแพร่แล้ว (ตีพิมพ์แล้ว) หรือบทความที่กำลังรอการตีพิมพ์ ให้นักวิจัยได้เลือกและอ่าน โดยบทความเหล่านี้ยังถูกจัดประเภทให้มีความเฉพาะ เพื่อง่ายต่อการค้นหา อาทิ บทความวิจัย/วิชาการที่เผยแพร่ในวารสาร บทความวิจัย/วิชาการที่เผยแพร่ในงานประชุมวิชาการ หนังสือ วิทยานิพนธ์ โปรแกรม หรือข้อมูล เป็นต้น ในปี 2016 Thelwall และ Kousha ได้ทำการศึกษาบทความในสื่อสังคมออนไลน์ ResearchGate พบว่า ResearchGate มีบทความและข้อมูลที่ครอบคลุมบทความวิจัย/วิชาการหลากหลายศาสตร์ หลากหลายแขนง (Disciplines) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความครอบคลุมเกือบทุกหัวข้อและทุกแขนง ไม่เพียงเท่านั้นบทความและข้อมูลใน ResearchGate ยังมีบทความที่ถูกตีพิมพ์และเผยแพร่จากปีเก่าๆจนถึง

ปัจจุบัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความครอบคลุมปีที่ตีพิมพ์ ไม่เพียงเท่านั้นหนึ่งในความสามารถของ ResearchGate คือ “การตั้งคำถามและการตอบคำถาม เพื่อพูดคุยหาทางออกของปัญหาวิจัย” ที่เปรียบเสมือนกระดานพูดคุยหรือห้องสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และได้แย้งกับผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 22) จนผู้ตั้งคำถามสามารถแก้ไขปัญห และหาทางออกของปัญหานั้นๆได้ จนอาจกล่าวได้ว่า ResearchGate ไม่ได้เป็นเพียงแหล่งข้อมูลทางเอกสาร (บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น) แต่ยังเป็นแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่เชี่ยวชาญในสาขา หรือแขนงนั้นๆ ที่จะคอยให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขปัญหในงานวิจัยของสมาชิกอีกทางหนึ่งด้วย

2. สะดวก และรวดเร็ว

การอ้างอิงข้อมูลและงานวิจัยที่ใหม่และทันสมัยเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยพึงกระทำ เว้นแต่งานวิจัยที่เป็นชิ้นเอก (Classic) หรือทฤษฎีที่เคยถูกตีพิมพ์หรือการอ้างอิงหนังสือต้นฉบับ (Vallakitkasemsakul, 2011: 64) เนื่องจากการติดตามและนำข้อมูลที่จำเป็น เป็นประโยชน์ และทันสมัยต่องานวิจัย มาพิจารณาและใส่เข้าไปในโครงร่างและการออกแบบวิจัย จะช่วยให้งานวิจัยที่ทำการควบคุมตัวแปรแทรกสอดและออกแบบงานวิจัยได้รัดกุมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยสมบูรณ์และตอบโจทย์หรือสมมติฐานงานวิจัยได้ตรงจุดที่สุด ดังนั้นการติดตามงานวิจัยและข้อมูลที่ใหม่และทันสมัยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก หนึ่งในประโยชน์สำคัญของ ResearchGate คือความสะดวกและความรวดเร็วของการเข้าถึงข้อมูล (Time and Speed) (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 24) เนื่องจากข้อมูลงานวิจัยทั้งหมดของ ResearchGate อยู่ในรูปแบบออนไลน์ที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงได้ทันที จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถติดตามงานวิจัยที่ใหม่และทันสมัยได้ตลอดเวลา และผู้วิจัยเองก็สามารถแบ่งปันงานวิจัยที่ตนทำต่อเพื่อนสมาชิกได้ทันที เนื่องจาก ResearchGate อนุญาตให้สมาชิกสามารถแชร์หรืออัปโหลดงานวิจัยตนเองได้ตลอดเวลา (Ovadia, 2014: 167) นี่จึงเป็นประโยชน์ของสื่อสังคมออนไลน์ทางวิชาการที่เข้ามาตอบโจทย์ในยุคสมัยที่ข้อมูลมีการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว มีการเพิ่มเติมของข้อมูลในองค์ความรู้แขนงต่างๆอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์สามารถก้าวตามข้อมูลต่างๆได้ทันทั่วทั้งที่

3. ช่วยส่งเสริมการทำวิจัยและสร้างเครือข่ายวิจัย

หนึ่งในประโยชน์ที่สำคัญของ ResearchGate คือการช่วยส่งเสริมการทำวิจัยและสร้างเครือข่ายวิจัย เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการศึกษาทางวิชาการและการวิจัย เช่น ResearchGate มีพื้นที่ออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้เกิดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การทำวิจัย และการร่วมทำ

วิจัย (Khvatova, 2021: 79) และยังช่วยส่งเสริมกระบวนการทำวิจัยในเกือบทุกขั้นตอน (research cycle) (Groenewegen and Moser, 2014: 464) เช่น การหาข้อมูลวิจัย การถามตอบปัญหา (ดังที่ได้กล่าวไปใน 2 ประเด็นข้างต้น) เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัย อาทิ สภาพแวดล้อมของสังคมออนไลน์ และโปรไฟล์ของสมาชิก

3.1 สภาพแวดล้อมของสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์อย่างเช่น ResearchGate เป็นสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยงานวิชาการ บทความวิชาการ และการพูดคุยทางวิชาการ ซึ่งนี้กระตุ้นให้สมาชิกหรือผู้ใช้บัญชีค้นหากิจกรรมทางวิชาการที่ตนสนใจ เช่น การร่วมทำวิจัยที่ตนสนใจ การมีส่วนร่วมในงานวิจัย การตอบคำถาม และการสร้างเครือข่ายวิจัย (Gruzd, Staves and Wilk, 2012: 340) และอาจกระตุ้นให้สมาชิกหรือผู้ใช้บัญชีอยากทำงานวิจัยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Groenewegen และ Moser (2014: 464) ที่กล่าวว่า “สภาพแวดล้อมของสังคมออนไลน์ที่เฉพาะทางเช่น สื่อสังคมออนไลน์วิชาการจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้หรือสมาชิกมีโอกาสที่จะแบ่งปันความสนใจและแนวคิดของตนเองกับผู้อื่น” ซึ่งอาจช่วยกระตุ้นการทำงานวิจัยและสร้างเครือข่ายการแบ่งปันข้อมูลกับนักวิจัยทั่วทั้งโลกอีกด้วย (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 1)

3.2 โปรไฟล์ของสมาชิกหรือบัญชีผู้ใช้ เนื่องจาก ResearchGate มีความสามารถคือ “ให้สมาชิกสามารถสร้างโปรไฟล์ของตนเองที่ปรากฏทั้ง ประวัติการศึกษา สถานที่ทำงาน งานวิจัยที่ถูกที่ตีพิมพ์ งานวิจัยที่กำลังดำเนินอยู่ ความสนใจ และความเชี่ยวชาญ เป็นต้น” ซึ่งโปรไฟล์เปรียบเสมือนสิ่งที่สร้างโอกาสให้เกิดการร่วมมือการทำวิจัย (Gasparyan, Nurmashev, Yessirkepov, Endovitskiy, Voronov and Kitars, 2017: 1749) กับนักวิจัยทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักวิจัยรุ่นใหม่ ที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายใหม่ๆ ให้กับนักวิจัยรุ่นใหม่ (Thelwall and Kousha, 2017: 1126; Yu, Wu, Alhalabi, Kao and Wu, 2016: 1002) นักวิจัยสามารถเสาะหาผู้ร่วมทำวิจัยโดยการค้นหานักวิจัยและอ่าน โปรไฟล์ของนักวิจัย และติดต่อสื่อสารโดยตรงผ่านช่องทางส่วนตัว (แชทส่วนตัวในหน้าโปรไฟล์) เพื่อขอร่วมหรือเชิญให้ร่วมทำวิจัยกับบุคคลนั้นๆ เพื่อสร้างเครือข่าย พัฒนาความสัมพันธ์ และคงไว้ซึ่งเครือข่ายวิจัย (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 21) โปรไฟล์จึงเปรียบเสมือนประวัติขนาดย่อของนักวิจัยที่มีส่วนช่วยสร้างเครือข่ายวิจัย (Network) (Ovadia, 2014: 166) และส่งเสริมให้เกิดการวิจัยอีกด้วย

จากสองปัจจัยตัวอย่างที่กล่าวไปข้างต้นจะพบว่า ResearchGate มีส่วนช่วยส่งเสริมทำให้เกิดงานวิจัยและการสร้างเครือข่ายวิจัยอย่างแท้จริง ซึ่งนักวิจัยส่วนใหญ่ในปัจจุบันก็หันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นหา ติดต่อสื่อสาร และสร้างเครือข่ายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Jamali และคณะที่พบว่า “นักวิจัยที่คร่ำหวอดในวงการ (Seasoned research) จากทั่วโลก (เกณฑ์ของงานวิจัยฉบับนี้คือ มีประสบการณ์วิจัยโดยเฉลี่ย 14 ปี และมีงานตีพิมพ์ภายใน 5 ปี มากกว่า 9 ฉบับ) มีมากกว่ากึ่งหนึ่งที่เป็นสมาชิกของสื่อสังคมออนไลน์เฉพาะด้านการศึกษาทางวิชาการและการวิจัยโดยตรงมากกว่า 5 สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ ResearchGate, Academia, Mendeley เป็นต้น (Jamali, Russell, Nicholas and Watkinson, 2014: 21)

ข้อจำกัดและข้อเสียของ ResearchGate

แม้ว่า ResearchGate จะมีประโยชน์ต่อนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก แต่ ResearchGate ก็ยังมีข้อจำกัดและข้อเสียของตัวเองอยู่เช่นกัน โดยผู้เขียนขอเสนอข้อจำกัดหรือข้อเสียของ ResearchGate ใน 3 ประเด็นดังนี้

1. การลงทะเบียน ResearchGate จำเป็นต้องใช้อีเมลของหน่วยงาน

แม้ว่าการสมัครสมาชิกของ ResearchGate จะฟรี (ไม่เสียค่าใช้จ่าย) แต่การสมัครสมาชิกจำเป็นต้องกรอกอีเมลของหน่วยงาน ที่ไม่ใช่อีเมลส่วนตัว (ไม่สามารถสมัครสมาชิกด้วยอีเมล อาทิ @yahoo.com, @gmail.com, @hotmail.com ได้) ซึ่งเป้าหมายของการทำเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการลดจำนวนบัญชีปลอมในระบบ เพื่อลดการสวมรอยและง่ายต่อการระบุตัวได้ง่ายขึ้น แม้ว่าเหตุผลดังกล่าวจะดูเป็นข้อดีของระบบการสมัครสมาชิก แต่นี่ก็เป็นข้อจำกัดของ ResearchGate เช่นกัน เนื่องจากการที่บุคคลไม่สามารถใช้อีเมลส่วนตัวสมัครสมาชิกได้แล้วนั้น จะทำให้การเข้าถึงของบุคคลทั่วไปที่สนใจในการศึกษาวิจัยมีข้อจำกัด และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลงานวิจัยได้ ซึ่งนี่ถึงเป็นข้อจำกัดประการที่หนึ่งของ ResearchGate

2. การเกิดและเติบโตของวารสารผี หรือวารสารลอกเลียนแบบ

หนึ่งในปัญหาที่เกิดขึ้นในสื่อสังคมออนไลน์ของ ResearchGate คือการเพิ่มขึ้นของวารสารผี (Ghost Journals) หรือ วารสารลอกเลียนแบบ (Hijacked Journal) ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมออนไลน์รูปแบบหนึ่ง (Jalalian and Dadkhah, 2015: 74) โดยวารสารรูปแบบดังกล่าวถูกกล่าวถึงและถูกนำเสนอว่าเป็นปัญหาของวงการวิชาการมาช้านาน (Memon, 2016: 1644) วารสารรูปแบบนี้มักจะอยู่ในรูปแบบของวารสารออนไลน์ที่มีการลอกเลียนหรือปลอมแปลงทั้งเว็บไซต์หรือตัววารสารเอง และจะเรียกเก็บค่าทำเนียมตีพิมพ์ในระดับที่สูง ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับวารสารประเภทล่าเหยื่อ (Predatory Open-Access Journal) (Marin, Poonyarith and Terdudimtham, 2017: 189) แต่วารสารฉบับนั้นกลับไม่ได้ถูกบรรจุในฐานวงการวิชาการ หรือได้รับการยอมรับในฐานสากล เช่น Scopus เป็นต้น และอาจจะมีการ

โง่งค่า Impact Factors ให้สูงกว่าปกติอีกด้วย (Dadkhah and Quliyeva, 2014: 4) โดยคนที่ถูกหาลอกลงส่วนมากจะเป็นนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยในประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่มีประสบการณ์การตีพิมพ์ที่มากนัก (Marin, Poonyarith and Terdudimtham, 2017: 202) โดยวารสารรูปแบบนี้มีอัตราการเติบโตในระดับที่สูงในตลอดหลายปีที่ผ่านมา (Memon, 2016: 1644)

การเติบโตของวารสารผีหรือวารสารลอกเลียนแบบ ไม่ได้เติบโตแต่เพียงเฉพาะกลุ่ม แต่ยังเติบโตใน ResearchGate อีกด้วย เนื่องจากทาง ResearchGate อนุญาตให้สมาชิกหรือผู้ใช้บัญชีสามารถอัปโหลดผลงานของตนได้ ซึ่งสมาชิกคนนั้นอาจจะอัปโหลดงานที่เคยถูกตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารประเภทนี้มา และเมื่อมีงาน (บทความ) จากวารสารนี้ถูกอัปโหลดใน ResearchGate มากขึ้น ก็จะทำให้วารสารผีหรือวารสารลอกเลียนแบบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นและยังทำให้ชื่อของวารสารนั้นๆเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นอีกด้วย หากผู้อ่านงานหรืออ่านบทความจากวารสารนั้นใน ResearchGate ไม่มีประสบการณ์ที่มากพอในการสืบค้นฐานข้อมูลของวารสารที่น่าเชื่อถือ บุคคลนั้นอาจตกเป็นเหยื่อให้กับวารสารประเภทนี้ก็ได้ และกลายเป็นวงจรปัญหาต่อไป ซึ่งนี่ถือเป็นอีกหนึ่งข้อเสียที่สำคัญของ ResearchGate ในปัจจุบัน

3. การอัปโหลดบทความตีพิมพ์ฉบับสมบูรณ์อย่างผิดกฎหมายหรือนโยบายของวารสาร

หนึ่งในความสามารถหรือฟังก์ชันของ ResearchGate คือ “การอัปโหลดไฟล์บทความลงในโปรไฟล์” ไม่ว่าจะเป็นบทความที่เขียนเสร็จแต่ยังไม่ได้ส่งตีพิมพ์ (เพื่อให้สมาชิกใน ResearchGate ช่วยวิจารณ์บทความของท่าน) หรือบทความที่ได้รับการตอบรับการตีพิมพ์และกำลังจะตีพิมพ์เผยแพร่ (เพื่อเผยแพร่บทความก่อนที่จะได้รับการตีพิมพ์) หรือแม้กระทั่งการอัปโหลดบทความฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วนั้น (เพื่อเผยแพร่บทความ) อาจเป็นการกระทำ (อัปโหลดไฟล์บทความ) ที่กระทำผิดต่อกฎหรือนโยบายของวารสารในเรื่องของลิขสิทธิ์ เนื่องจากบางวารสารนั้นมีกฎหรือนโยบายให้เผยแพร่หรือเปิดให้ดาวน์โหลดได้เฉพาะสมาชิกของวารสารนั้นๆ จึงทำให้นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ที่อัปโหลดบทความฉบับสมบูรณ์ที่ดัดลิขสิทธิ์ของตนเองใน ResearchGate อย่างไม่มีการจำกัด (Open access) นั้น ได้กระทำผิดต่อกฎและนโยบายของวารสารนั้นๆ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นใน ResearchGate มาเป็นเวลานานแล้ว จะเห็นได้จากงานวิจัยของ Jamali (2017) ที่ทำการศึกษาการเผยแพร่บทความใน ResearchGate โดยการสุ่มบทความจำนวน 500 บทความ พบว่ามี 108 บทความ (ร้อยละ 21.60) เผยแพร่บทความฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์เผยแพร่อย่างไม่มีการจำกัด (Open access) ที่เหลืออีก 392 บทความ มีบทความฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่และกำลังจะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์ไม่เผยแพร่อย่างไม่มีการจำกัด (Non-open access) อยู่ 201 บทความ (ร้อยละ

ละ 40.20) อีก 191 บทความ (ร้อยละ 38.20) เป็นบทความที่เขียนเสร็จแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งตีพิมพ์ และเป็นบทความฉบับสมบูรณ์ที่กำลังจะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์เผยแพร่โดยไม่มีการจำกัด (Open access) ซึ่งแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทบทความ จำนวนบทความ และค่าร้อยละ ของบทความที่เผยแพร่ใน ResearchGate

ประเภทของบทความ	จำนวนบทความ	ร้อยละ
บทความฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์เผยแพร่โดยไม่มีการจำกัด (Open access)	108	21.60
บทความฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่และกำลังจะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์ไม่เผยแพร่โดยไม่มีการจำกัด (Non-open access)	201*	40.20
บทความที่เขียนเสร็จแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งตีพิมพ์ และบทความฉบับสมบูรณ์ที่กำลังจะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีลิขสิทธิ์เผยแพร่โดยไม่มีการจำกัด (Open access)	191	38.20
รวม	500	100

* จำนวนบทความที่ถูกออฟโหลดและทำผิดนโยบายและลิขสิทธิ์ของวารสารต้นสังกัด

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีบทความร้อยละ 40.20 ที่ถูกเผยแพร่อย่างอิสระและไม่มีการจำกัด (Open access) ใน ResearchGate ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว บทความเหล่านั้นมีลิขสิทธิ์การเผยแพร่ตามกฎหมายและนโยบายของวารสารฉบับต่างๆ ซึ่งการกระทำนี้เป็นการกระทำที่ผิดนโยบายและลิขสิทธิ์ของวารสาร โดยทาง ResearchGate ได้แสดงความพยายามในการแก้ไขการกระทำผิดกฎหมายและนโยบายเหล่านี้โดยการเพิ่มคำถามว่าบทความนี้ได้ติดลิขสิทธิ์การเผยแพร่หรือไม่ ก่อนที่สมาชิกจะออฟโหลดไฟล์บทความลงไปใน ResearchGate ทั้งนี้ทาง ResearchGate ยังมีตัวเลือกให้สมาชิกเลือกว่าจะออฟโหลดแบบไม่มีข้อจำกัด (Open access) หรือออฟโหลดแบบส่วนตัว (Private) ที่จำเป็นต้องให้เจ้าของบทความกดอนุญาตให้ผู้สนใจในบทความนั้นๆดาวน์โหลดได้เป็นรายบุคคลไป แต่ปัญหานี้ก็ยังไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและเรียบร้อยในปัจจุบัน นี่จึงเป็นหนึ่งในข้อเสียและจุดบกพร่องของ ResearchGate ในปัจจุบัน

เพื่อให้การอัปโหลดไฟล์บทความของสมาชิกหรือผู้ใช้งานมีความถูกต้องและไม่ขัดต่อกฎระเบียบและนโยบายของวารสารต่างๆ ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงขั้นตอนการเตรียมข้อมูลเพื่ออัปโหลดไฟล์ลงในระบบของ ResearchGate เฉพาะในส่วนของบริษัทที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ในส่วนของคุณสมบัติหรือบทความที่อยู่ในรูปแบบฉบับร่างหรือยังไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารมักจะถูกรับอัปโหลดให้อยู่ในรูปแบบของ Preprint สิทธิของการอัปโหลดไฟล์บทความหรือข้อมูลในรูปแบบนี้ เป็นสิทธิโดยตรงของผู้แต่งหรือผู้พิมพ์ ซึ่งไม่ขัดกับกฎหรือนโยบายใดๆ ของวารสาร (นอกจากเมื่อบทความฉบับนั้นได้รับการพิจารณาให้เผยแพร่ตีพิมพ์แล้ว และนโยบายของวารสารนั้นๆ มีกฎให้ลบ Preprint ทุกฉบับออก)

เมื่อทางวารสารเผยแพร่บทความของท่านแล้ว ท่านสามารถอัปโหลดไฟล์บทความของท่านลงใน ResearchGate ได้หรือท่านสามารถอัปโหลดลิงก์ของไฟล์บทความได้โดยตรง โดยในขั้นแรกท่านต้องเลือกประเภทของบทความหรือข้อมูลของท่าน โดยใน ResearchGate มีประเภทให้เลือก เช่น บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือหรือตำรา บทความที่ตีพิมพ์ในงานประชุมวิชาการ สไลด์การนำเสนอ โปสเตอร์นำเสนอ และอื่นๆ เมื่อท่านกดเลือกแล้ว หน้าต่างต่อไปจะ让您เลือกว่าท่านจะอัปโหลดไฟล์แบบสาธารณะหรือไม่มีข้อจำกัด (Open access) (จำเป็นต้องตรวจสอบสิทธิ์และสิทธิการเผยแพร่บทความของท่านก่อน) หรือเป็นแบบส่วนตัว (Private) เมื่อเลือกรูปแบบแล้ว ResearchGate จะให้อัปโหลดไฟล์บทความจำเป็นต้องกรอกข้อมูลของบทความ อาทิ ชื่อบทความ ชื่อผู้แต่งหรือผู้พิมพ์ทั้งหมด วันที่เผยแพร่ เลข DOI (หากบทความไม่มี สามารถเว้นว่างไว้ได้) บทความย่อ ชื่อวารสาร/งานประชุมเผยแพร่ ปีที่เผยแพร่ ฉบับที่เผยแพร่ หน้าตีพิมพ์ เป็นต้น เมื่อท่านกดเรียบร้อยแล้ว บทความจะถูกเผยแพร่ใน ResearchGate ทันที

การตรวจสอบสิทธิการเผยแพร่ จำเป็นต้องอ่านนโยบายของวารสารฉบับต่างๆ โดยส่วนมากแล้ววารสารที่เปิดเป็นสาธารณะแบบไม่มีข้อจำกัดเช่น Open access มักอนุญาตให้เผยแพร่บทความได้ แต่ในทางกลับกันวารสารที่มีระบบสมาชิกมักไม่อนุญาตให้เผยแพร่ โดยสิทธิการเผยแพร่นั้นขึ้นอยู่กับทางวารสาร จึงจำเป็นต้องศึกษากฎและนโยบายของวารสารก่อนที่จะอัปโหลดไฟล์บทความความ เพื่อให้ท่านทำผิดกฎและนโยบายลิขสิทธิ์ของวารสาร

สถานการณ์ปัจจุบันในการใช้งาน ResearchGate ในประเทศไทย

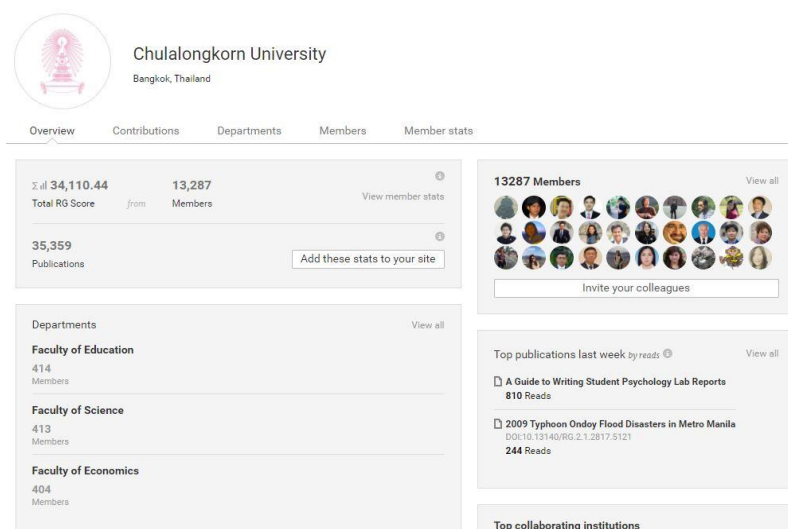
ResearchGate ในประเทศไทยในปัจจุบัน ถือเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นจาก 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความหลากหลายของบัญชีผู้ใช้ในประเทศไทย

หากค้นหบัญชชีผู้ใช้ของนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ไทยใน ResearchGate จะพบว่ามมีบัญชชีผู้ใช้ที่ลงทะเบียนอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยบัญชชีเหล่านั้นมีการระบุความเชี่ยวชาญ และความสนใจที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นด้านชีววิทยา ด้านการแพทย์ ด้านวิศวกรรม ด้านเคมี ด้านฟิสิกส์ ด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ResearchGate ในประเทศไทยเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมในหมู่นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ของไทยในหลากหลายแขนงสาขาวิชา

2. การสร้างกลุ่มอย่างเป็นทางการของสถาบันการศึกษาและองค์กร

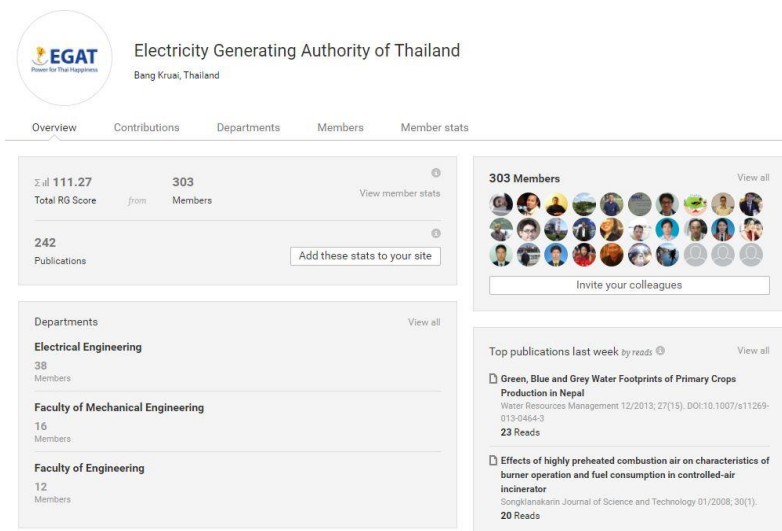
ในหน้าบัญชชีผู้ใช้ ไม่ได้มีเพียงชื่อบัญชชี ความเชี่ยวชาญ และความสนใจเท่านั้นที่แสดงให้เห็น แต่ยังแสดงสังกัดการศึกษาหรือสังกัดที่ทำงานของบัญชชีนั้นๆอีกด้วย คล้ายคลึงกับกลุ่มของสถาบันการศึกษาหรือองค์กรนั้นๆใน ResearchGate โดยถ้าหากค้นหาสถาบันการศึกษาหรือองค์กรใน ResearchGate จะพบว่ามมีหลายสถาบันและองค์กรที่มีการสร้างกลุ่มอย่างเป็นทางการของตนเองใน ResearchGate ตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่สร้างกลุ่มอย่างเป็นทางการของตนเอง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ตัวอย่างแสดงดังภาพที่ 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน เป็นต้น

ภาพที่ 2 ภาพกลุ่มของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน ResearchGate

ที่มา ResearchGate. (2021c). Chulalongkorn University. Retrieved February 23, 2021, from <https://www.researchgate.net/institution/Chulalongkorn-University>

และตัวอย่างของกลุ่มอย่างเป็นทางการขององค์กรอื่นๆที่ไม่ใช่สถาบันการศึกษา ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ตัวอย่างแสดงดังภาพที่ 3) ธนาคารแห่งประเทศไทย โรงพยาบาลรามาธิบดี กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เป็นต้น

ภาพที่ 3 ภาพกลุ่มของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยใน ResearchGate

ที่มา ResearchGate. (2021d). Electricity Generating Authority of Thailand. Retrieved February 23, 2021, from <https://www.researchgate.net/institution/Electricity-Generating-Authority-of-Thailand>

กลุ่มของสถาบันการศึกษาและองค์กรอื่นๆ ที่ถูกสร้างขึ้นใน ResearchGate แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและความนิยมของสถาบันการศึกษาและองค์กร ที่กระตุ้นให้นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยของตนเองสร้างบัญชีผู้ใช้ใน ResearchGate เพื่อสร้างเครือข่ายการวิจัย/โครงการวิจัย เป็นแหล่งในการสอบถามข้อมูลการวิจัย ค้นหาข้อมูลในฐานงานวิจัย สร้างโปรไฟล์การวิจัยของตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยและเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัยนั่นเอง

3.การใช้ ResearchGate เป็นแหล่งข้อมูลวิจัย

อย่างที่ได้อ้างอิงข้างต้นว่า ResearchGate เป็นหนึ่งในฐานข้อมูลงานวิจัยขนาดใหญ่ ในหัวข้อ “ประโยชน์ของ ResearchGate” นั้น ResearchGate ก็ถูกใช้เป็นฐานข้อมูลและถูกระบุว่าเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นหางานวิจัย ซึ่งปรากฏในบทความวิจัยที่ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ในฐาน TCI ของประเทศไทย หลายบทความ เช่น บทความเรื่อง “Learning to be a qualitative researcher as a tool: experience from focus

group: an integrative review” (Patarathipakorn, 2016: 49) บทความเรื่อง “A literature perspective of key factors influencing creativity and a conceptual model for virtual learning team work” (Setkhumbong, Na-Songkhla and Tantrarungroj, 2020: 427) บทความเรื่อง “การใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อพัฒนาสภาวะของผู้สูงอายุ: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ” (Saramart, Pitchayapaiboon and Boonyananta, 2019: 21) และบทความเรื่อง “ภาวะผู้นำและพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในการทำงานในองค์กรภาครัฐ: การทบทวนอย่างเป็นระบบ” (Sriboonwong, Singchungchai, Aree, Pathumarak and Chatdokmaiprai, 2021: 185) ทั้ง 4 บทความที่ได้กล่าวไปข้างต้น ล้วนระบุว่าตนได้ค้นข้อมูลในฐานของ ResearchGate ซึ่งสะท้อนว่า ResearchGate ก็เป็นอีกหนึ่งแหล่งที่เป็นฐานข้อมูลในการวิจัยของนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยไทยเช่นกัน

จาก 3 ประเด็นที่กล่าวไปข้างต้น ไม่ว่าจะเป็ความหลากหลายของบัญชีผู้ใ้ในประเทศไทย การสร้างกลุ่มอย่างเป็นทางการของสถาบันการศึกษาและองค์กร และการใช้ ResearchGate เป็นแหล่งข้อมูลวิจัย ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมและเป็นที่ยอมรับของ ResearchGate ในหลายบทบาทจากนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ไทย แต่ในทางกลับกัน ResearchGate กลับไม่ได้เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่แพร่หลายหรือนิยมในหมู่นักวิจัยอิสระหรือบุคคลที่สนใจในงานวิจัย ซึ่งหากกล่าวโดยอาจสรุปได้ว่า ResearchGate เป็นที่นิยมเฉพาะกลุ่ม ไม่ได้มีความแพร่หลายในวงกว้างมากในประเทศไทย

บทสรุป

ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันเราเป็นอย่างมาก ไม่เว้นแม้ในวงการการศึกษาทางวิชาการและการวิจัยที่สื่อสังคมก็เข้ามามีบทบาทสำคัญ เข้ามาเป็นช่องทางและเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการวิจัยและสร้างเครือข่ายการวิจัยจากทั่วทุกมุมโลก หนึ่งในสื่อสังคมวิชาการออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ ResearchGate ที่มีผู้ใ้จากทั่วทุกมุมโลกมากกว่า 19 ล้านบัญชีผู้ใ้ อาจเป็นเพราะ ResearchGate เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประโยชน์ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นฐานข้อมูลงานวิจัยออนไลน์ขนาดใหญ่ ความสะดวกและความรวดเร็วของข้อมูล และยังช่วยส่งเสริมการทำวิจัยและสร้างเครือข่ายวิจัย แต่ในทางกลับกัน ResearchGate ก็มีข้อจำกัดหรือข้อเสียเช่นกัน อาทิ การลงทะเบียน ResearchGate จำเป็นต้องใช้อีเมลล์ของหน่วยงาน การเกิดและเติบโตของวารสารผีหรือวารสารลอกเลียนแบบใน ResearchGate และการอัปโหลดบทความตีพิมพ์ฉบับสมบูรณ์อย่างผิดกฎหมายหรือนโยบายของวารสาร ทั้งนี้แม้ว่า ResearchGate จะมีข้อเสียในหลายมิติ แต่ในบางมิติก็เกิดขึ้นและดำรงอยู่เนื่องจากผู้ใ้กระทำผิดเอง เช่น การอัปโหลดบทความตีพิมพ์ฉบับสมบูรณ์อย่างผิด

กฎหรือนโยบายของวารสาร ดังนั้นจึงอาจกล่าวไม่ได้โดยสมบูรณ์ว่าข้อเสียและข้อจำกัดต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นจากตัวสื่อสังคมออนไลน์เอง แต่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้นๆก็มีส่วนผิดด้วยเช่นกัน

สำหรับ ResearchGate ในประเทศไทยนั้นแม้ว่าจะมีผู้ใช้งานที่หลากหลาย มีการค้นหาข้อมูลใน ResearchGate และมีสถาบันการศึกษาและองค์กรอื่นๆสร้างกลุ่มอย่างเป็นทางการใน ResearchGate แต่ ResearchGate ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างนอกเหนือกลุ่มสถาบันการศึกษาและองค์กรบางองค์กรมากนัก อีกทั้งการสร้างโครงการวิจัยร่วมในประเทศไทยแบบข้ามสถาบันการศึกษาหรือองค์กรผ่าน ResearchGate ในไทยยังมีไม่มากเมื่อเทียบกับโครงการวิจัยในไทยกับต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงหวังว่าสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และองค์กรเอกชนต่างๆ จะร่วมรณรงค์หรือสร้างแรงจูงใจให้นักวิจัยหรือนักวิทยาศาสตร์ในหน่วยงานของท่าน สมัครและเรียนรู้การใช้งานสื่อสังคมวิชาการออนไลน์ สร้างเครือข่ายงานวิจัย และใช้สื่อสังคมวิชาการออนไลน์ เช่น ResearchGate ในการช่วยขับเคลื่อนวงการวิชาการให้ก้าวหน้าต่อไป

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นบทความวิชาการเรื่อง “ResearchGate: สื่อสังคมวิชาการออนไลน์” ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทั้งนักวิจัย นักวิทยาศาสตร์และบุคคลที่สนใจ เพื่อใช้ ResearchGate ในการหาข้อมูล สร้างเครือข่าย และทำการวิจัย และหวังว่าบทความฉบับนี้จะช่วยให้บุคคลที่ไม่ทราบถึง ResearchGate ได้ลองสมัคร และใช้งานเพื่อประโยชน์ต่อตัวท่าน และวงการวิชาการต่อไป

References

- Dadkhah, M. and Quliyeva, A. (2014). Social engineering in academic world. **Journal of Contemporary Applied Mathematics**, 4(2), 3-5.
- Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University. (2012). **ResearchGate**. Retrieved January 25, 2021, from http://www.agri.ubu.ac.th/mis/evaluate/assess_paper02/upload/3257.pdf [In Thai]
- Gasparyan, A.Y., Nurmashhev, B., Yessirkepov, M., Endovitskiy, D.A., Voronov, A.A., and Kitas, G.D. (2017). Researcher and author profiles: opportunities, advantages, and limitations. **Journal of Korean medical science**, 32(11), 1749–1756.
- Groenewegen, P. and Moser, C. (2014). Online communities: challenges and opportunities for social network research. **Contemporary Perspectives on Organizational Social Networks**, 40(1), 463-477.
- Gruzd, A., Staves, K. and Wilk, A. (2012). Connected scholars: Examining the role of social media in research practices of faculty using the UTAUT model. **Computers in Human Behavior**, 28(6), 340–350.
- Jalalian, M. and Dadkhah, M. (2015). The full story of 90 hijacked journals from August 2011 to June 2015. **Geographica Pannonica**, 19(2), 73-87.
- Jamali, H.R. (2017). Copyright compliance and infringement in ResearchGate full-text journal articles. **Scientometrics**, 112(1), 241–254.
- Jamali, H.R., Russell, B., Nicholas, D. and Watkinson, A. (2014). Do online communities support research collaboration? **Aslib Journal of Information Management**, 66(6), 1-31.
- Kaewsuksai, R. and Jussapalo, C. (2013). Online social network: Facebook usage for the learners' development. **Princess of Naradhiwas University Journal**, 5(4), 195-205. [In Thai]
- Khvatova, T. (2021). Scientific online communication: the strategic landscape of ResearchGate users. **International Journal of Technology and Human Interaction**, 17(2), 79-103.
- Marin, B., Poonyarith, S. and Terdudimtham, T. (2017). Preventive measures for victims of hijacked academic journal websites. **Walailak Journal of Social Science**, 10(2), 185-220. [In Thai]

- Memon, A.R. (2016). ResearchGate is no longer reliable: leniency towards ghost journals may decrease its impact on the scientific community. **The Journal of the Pakistan Medical Association**, 66(12), 1643-1647.
- Nicholas, D., Clark, D. and Herman E. (2016). ResearchGate: reputation uncovered. **Learned Publishing**, 29(3), 173-182.
- Orduña-Malea, E., Martín-Martín, A., Delgado-López-Cózar, E. (2016). ResearchGate as a source for scientific evaluation: revealing its bibliometric applications. **El Profesional de la Información**, 25(2), 303-310.
- Ovadia, S. (2014). ResearchGate and Academia.edu: academic social networks. **Behavioral and Social Sciences Librarian**, 33(3), 165-169.
- Patarathipakorn, O. (2016). Learning to be a qualitative researcher as a tool: experience from focus group: an integrative review. **TUH Journal online**, 1(3), 48-60.
- Preece, J. and Maloney-Krchmar, D. (2005). Online communities: design, theory, and practice. **Journal of Computer-Mediated Communication**, 10(4), JCMC10410.
- Raffaghelli, J.E. and Manca, S. (2018). Exploring the geographies of academic social network sites from a socio-technical perspective: An investigation of scientific literature in Spanish of scientific literature in Spanish. In M. BajiĆ, N. Dohn, M. de Laat, P. JandriĆ and T. Ryberg (Eds.), **Proceedings of the 11th international conference on networked learning**, Zagreb, Croatia.
- ResearchGate. (2020). **ResearchGate turns 12**. Retrieved January 25, 2021, from <https://www.researchgate.net/blog/post/researchgate-turns-12>
- ResearchGate. (2021a). **ResearchGate about**. Retrieved February 22, 2021, from <https://www.researchgate.net/about>
- ResearchGate. (2021b). **Home page**. Retrieved February 22, 2021, from <https://www.researchgate.net/>
- ResearchGate. (2021c). **Chulalongkorn University**. Retrieved February 23, 2021, from <https://www.researchgate.net/institution/Chulalongkorn-University>

- ResearchGate. (2021d). **Electricity Generating Authority of Thailand**. Retrieved February 23, 2021, from <https://www.researchgate.net/institution/Electricity-Generating-Authority-of-Thailand>
- Saramart, O., Pitchayapaiboon, P. and Boonyananta S. (2019). Art-based using to develop well-being of older adults: the systematic review. **Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities**, 9(2), 17-32. [In Thai]
- Setkhumbong, T., Na-Songkhla, J. and Tantrarungroj, P. (2020). A literature perspective of key factors influencing creativity and a conceptual model for virtual learning team work. **Humanities, Arts and Social Sciences Studies**, 20(2), 427-460.
- Sriboonwong, L., Singchungchai, P., Aree, P., Pathumarak, N. and Chatdokmaiprai, K. (2021). Leadership and innovative work behavior in public sector: a systematic review. **The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health**, 8(1), 181-195. [In Thai]
- Thelwall, M. and Kousha, K. (2016). ResearchGate articles: Age, discipline, audience size, and impact. **Journal of the Association for Information Science and Technology**, 68(2), 468–479.
- Thelwall, M. and Kousha, K. (2017). ResearchGate versus Google Scholar: which finds more early citations? **Scientometrics**, 112(1), 1125-1131.
- Thitimutshima, W. (2011). Social network: trend, phenomena, and ethics. **Executive Journal**, 30(4), 150-156. [In Thai]
- Vallakitkasemsakul, S. (2011). **Research methodology in behavioral sciences and social sciences**. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat university. [In Thai]
- Viphatphumiprathes, T. (2019). Digital sociology: concept and application. **Suratthani Rajabhat Journal**, 6(1), 43-56. [In Thai]
- Yu, M., Wu, Y.J., Alhalabi, W., Kao H. and Wu, W. (2016). ResearchGate: An effective altmetric indicator for active researchers? **Computers in Human Behavior**, 55(1), 1001-1006.

